

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 PAPILDYMO 19⁴ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies į suinteresuotos institucijos pastabas ir pasiūlymus
1. Lietuvos naftos produktų prekybos įmonių asociacijos 2026-04-09 išvada		
1.1.	<u>Pirma:</u> Lietuvoje yra apie 800 veikiančių degalinių, kurios pakankamai tankiai išsidėsčiusios geografiškai. Konkurencija tarp skirtingų degalų mažmenininkų yra didžiulė ir tai užtikrina labai nedidelę mažmeninės degalų prekybos maržą. Šį faktą patvirtina ir šių metų kovo mėnesį Lietuvos energetikos agentūros bei Konkurencijos tarybos atlikta degalų kainos struktūros analizė. Taip pat pažymėtina, kad mažmeninėje prekyboje degalais konkuruojama neapsiribojant tik degalinių kainų švieslentėje nurodomomis degalų kainomis, egzistuoja lojalumo programos, akcijos, skirtingi nuolaidų dydžiai, taip pat pasiūlymai priklausantys nuo mokėjimo būdo (pvz.: mobiliosios aplikacijos) ir labai dažnai degalinės kainų švieslentėje nurodoma degalų kaina neatspindi galutinės pirkėjo už degalus mokamos kainos. <u>Antra:</u> LR Energetikos ministerija Projekto aiškinamajame rašte nurodo, kad (i) „[...] Projektas yra viena iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlomų priemonių, skirtų konkurencijai degalų rinkoje didinti. [...]“, taip pat (ii) „[...] Siūlomas reikalavimas yra proporcingas ir nepažeidžia degalinių laisvės nustatyti degalų kainas rinkos sąlygomis, apribojamas tik kainų didinimo dažnis. [...]“. Kaip minėta, degalų mažmeninės prekybos rinka yra itin konkurencinga, todėl bet kokios ribojančios priemonės ir lankstumo mažinimas kelia riziką bei grėsmę, kad vartotojui nebus pasiūlyta pati geriausia galima kaina kiekvienu prekybos momentu – tai reiškia, kad konkurencingumo aplinka nėra gerinama. Konkretus pavyzdys: neatmestina, kad pardavėjai, siekiant išvengti galimų nuostolių (ypač kai naftos ir naftos produktų biržos kainos keičiasi ypatingai greitai bei ženkliai), esant ribojimui kainą didinti kelis kartus per parą, būtų pastūmėti kainų didinimo korekciją atlikti agresyviau, nei anksčiau. Po tokio kainos „užsimetimo“, dienos eigoje kainos galėtų būti peržiūrimos ir, jei reikia, mažinamos, tačiau tai reiškia, kad dienos pradžioje vartotojas nebūtinai gautų geriausią galimą kainą vien dėl tokio įvedamo dirbtinio ribojimo kainą didinti ne pagal poreikį, o „avansu“, t. y. kai tokio didinimo dar objektyviai nereikia, bet kainos brangimo aplinkybės galėtų atsirasti dienos eigoje. Atitinkamai, realios vertės toks Projektu siūlomas ribojimas nesukurtų, o priešingai – įvestų tendencinę degalinių kainų keitimo praktiką ir potencialiai net kažkiek išbrangintų degalus, ypač dienos pradžioje. <u>Trečia:</u> Projekte nėra daroma jokių išimčių dėl galimybės didinti degalų kainą, kai nustatoma per maža pradinė degalų kaina dėl objektyvių priežasčių pvz. dėl techninės	Atsižvelgta iš dalies Pastaba nepritarti projektui dėl konkurencingos mažmeninės rinkos aplinkos vertintina kaip nepagrįsta, nes projektas nėra skirtas mažmeninės prekybos maržoms reguliuoti ar konkurencijai mažmeninėje grandyje keisti. Projektu siekiama užtikrinti, kad viešai skelbiama kaina išliktų patikima ir aktuali vartotojui priimant pirkimo sprendimą. Argumentas dėl lojalumo programų ir nuolaidų nėra aktualus, Projektas nereglamentuoja nuolaidų, akcijų ar kitų lojalumo programų sąlygų – Projektas nustato tik viešai skelbiamos mažmeninės kainos didinimo dažnį. Asociacijos nurodytas rizikos priedo („avansinio“ kainų didinimo) scenarijus yra teorinė prielaida, kuri nepagrįsta empiriniais duomenimis. Pažymėtina, kad analogišką riziką pripažino ir Vokietijos įstatymų leidėjas, rengdamas atitinkamą reguliavimą, tačiau konstatavo, jog neribojamas kainų mažinimas išlaiko pakankamai stiprią konkurencinę paskatą, kuri neutralizuoja galimą rizikos priedą. Asociacijos aprašytas mechanizmas – kainų didinimas „avansu“ dienos pradžioje su vėlesniu mažinimu – iš esmės atitinka dabartinę kainų keitimo praktiką, tik pasikartojančią kelis kartus per dieną. Projektas šios praktikos iš esmės nekeičia, tik riboja jos pasikartojimų skaičių. Be to, jei pardavėjai sistemingai taikytų nepagrįstus rizikos priedus, tai sudarytų pagrindą kompetentingų institucijų tyrimui. Atsižvelgiant į tai, pastaba neįtikina, kad projektas sukurtų vartotojams nepalankesnę kainų aplinką nei esama, todėl į ją nėra atsižvelgiama. Dėl Asociacijos minimo galimų žmogiškosios klaidos atvejų, pažymėtina, kad pagal Energetikos įstatymo 36

	klaidos, pateiktų klaidingų tiekėjų dokumentų ir pan., t. y. kai atsiranda poreikis keisti (padidinti) degalų kainą dienos eigoje dėl objektyvių priežasčių, kurių degalinių veikloje visuomet gali pasitaikyti. Dėl visų aukščiau nurodytų argumentų Asociacija pateiktam Projektui nepritaria.	straipsnį ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos sankcijų skyrimo taisyklės, sankcijos skyrimas yra grindžiamas proporcingumo principu ir kaltės buvimu. Techninės klaidos ar objektyvių aplinkybių atvejis, kai kainų pakeitimas nebuvo sąmoningas, nesudarytų pagrindo sankcijai skirti. Šiuo atžvilgiu papildomos išimties nustatymas įstatymo tekste nėra būtinas, nes pakankamą apsaugą užtikrina galiojanti sankcijų skyrimo sistema. Atsižvelgiant į tai, įstatymo projekto teksto keisti nėra tikslinga. Įstatymo projektas papildytas <i>ex post</i> vertinimo nuostata, įpareigojančia Energetikos ministeriją, bendradarbiaujant su Lietuvos energetikos agentūra, per 6 mėnesius nuo vienerių metų vertinimo laikotarpio pabaigos įvertinti reguliavimo efektyvumą ir poveikį degalų kainų skaidrumui bei konkurencijai mažmeninėje rinkoje. Vertinimo rezultatai sudarys pagrindą sprendimui dėl reguliavimo tobulinimo, išplėtimo arba panaikinimo.
2. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2026-04-10 išvada Nr. R2-TTA-1991		
2.1.	Aiškinamajame rašte nurodyta, kad šio reikalavimo laikymąsi prižiūrės ir kontroliuos VERT, vadovaudamasi Energetikos įstatymo 8 ir 36 straipsnio suteiktais įgaliojimais. Vadovaujantis Energetikos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 2 punktu, už teisės aktų nustatytą reguliuojamosios veiklos sąlygų pažeidimą arba jų nevykdymą, už VERT įpareigojimų (nurodymų) nevykdymą arba vykdymą ne laiku, reguliuojamą veiklą vykdančiam subjektui VERT gali skirti iki 10 procentų šios energetikos įmonės metinių pajamų, o kitą energetikos veiklą vykdančioms įmonėms – iki 10 procentų energetikos veiklą vykdančios įmonės metinių pajamų, gautų praėjusiais finansiniais metais iš konkrečios reguliuojamosios veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas. Pastebėtina, kad šiuo metu Taryba neturi įrankių prižiūrėti ir kontroliuoti šio reikalavimo laikymąsi, t. y. Taryba nėra kompetentinga tvarkyti (rinkti, stebėti, analizuoti ir pan.) duomenų apie degalų kainas mažmeninėse prekybos vietose. Todėl neaišku, kaip (kokiu pagrindu) galės pradėti sankcijos skyrimo procedūrą. Energetikos sektoriaus duomenis ir informaciją renka, kaupia, analizuoja, stebi ir modeliuoja viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra (toliau – Agentūra). Pagal	Neatsižvelgta Pagal Informacijos apie vartotojams parduodamų naftos produktų kainas teikimo tvarkos aprašo pakeitimus, patvirtintus Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2026 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 1-71, LEA kasdien renka informaciją ir skelbia degalinių kainas 10:00 val. – tai suteikia Tarybai informacinį pagrindą pažeidimams identifikuoti ir sankcijų procedūrai pradėti. Be to, pranešimus Tarybai apie galimus pažeidimus gali teikti ne tik LEA, bet ir gyventojai, degalų pardavėjai ar kiti suinteresuoti asmenys. Tarybos siūlymas įtvirtinti LEA kaip vienintelį pažeidimų pranešimo kanalą būtų neproporcingas ir nepagrįstai apribotų Tarybos galimybes reaguoti į pažeidimus, nustatytus kitais būdais, todėl į šį siūlymą nėra atsižvelgiama.

	Informacijos apie vartotojams parduodamų naftos produktų kainas teikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 1-52 „Dėl Informacijos apie vartotojams parduodamų naftos produktų kainas teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, įmonės, kurios parduoda vartotojams variklių degalus – 95 markės benziną, dyzeliną, suskystintas naftos dujas (toliau – variklių degalai), kiekvieną darbo dieną, ne vėliau kaip iki 10 valandos ryto, privalo teikti informaciją Agentūrai apie 10 val. ryto pardavimo variklių degalų kainas degalinėse. Šiuo atveju atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Lietuvos Respublikos Prezidentas 2026 m. balandžio 3 d. dekretu Nr. 1K-639 „Dėl Lietuvos Respublikos didžiausių galimų degalų kainų vartotojams nustatymo mechanizmo įstatymo ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-848 8 ir 13¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui“¹ yra pateikęs svarstyti dviejų įstatymų projektus. Lietuvos Respublikos didžiausių galimų degalų kainų vartotojams nustatymo mechanizmo įstatymo projekto 3 straipsnio 5 dalimi siūloma stebėseną, kaip degalinės taiko nustatytas kainas, pavesti Agentūrai, o to paties straipsnio 6 dalimi Taryba, gavusi Agentūros informaciją apie nustatytus pažeidimus, taikytų sankcijas. Atitinkamai siūlome įtvirtinti ir EĮ projekte. Tuo tikslu, manytina, EĮ projekto 1 straipsnis turėtų būti papildytas taip: „2. Taryba, gavusi Lietuvos energetikos agentūros informaciją apie nustatytus šio straipsnio 1 dalyje nurodyto reikalavimo pažeidimus, taiko šiame įstatyme nurodytas sankcijas.“ Siekiant teisinio aiškumo, EĮ projekte siūlome papildomai pakeisti Energetikos įstatymo 13¹ straipsnį, papildant Agentūros atliekamas funkcijas, ir nustatant, kad Agentūra „vykdo šio įstatymo 19⁴ straipsnio 1 dalies įgyvendinimo stebėseną;“.	
3. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2026-04-10 išvada Nr. 3-1203		
3.1.	1. EĮ projekto aiškinamąjį raštą siūlytina papildyti informacija: 1.1. apie siūlomo reguliavimo poveikį degalinių operatorių veiklai, jei didmeninė degalų kaina kinta daugiau nei 1 kartą per dieną; 1.2. informacija apie EĮ projektu siūlomo reguliavimo santykį su kitomis planuojamomis mažmeninių degalų kainų mažinimo iniciatyvomis (mokesčių mažinimu, galimu maksimalių kainų nustatymu kasdien ir pan.);	Atsižvelgta iš dalies. Atsižvelgiant į 1.1 papunktyje pateiktą pasiūlymą, aiškinamasis raštas papildytas informacija apie galimą rizikos priedo efektą didmeninių kainų svyravimų atveju ir nurodyta, kad neribojamas kainų mažinimas išlaiko konkurencinę paskatą, kuri šį efektą sušvelnina. Įstatymo projektas taip pat papildytas <i>ex post</i> vertinimo nuostata, įpareigojančia Energetikos ministeriją, bendradarbiaujant

¹ Nuoroda TAIS: 1K-639 Dėl Lietuvos Respublikos didžiausių galimų degalų kainų vartotojams nustatymo mechanizmo įstatymo....

	1.3. esant galimybei, kokia dalimi tikėtina (prognozuojamai) galėtų mažėti mažmeninės degalų kainos vartotojams dėl EĮ projekte pateikiamo pasiūlymo.	su Lietuvos energetikos agentūra, praėjus vieneriems metams nuo įstatymo taikymo laikotarpio pradžios, per 6 mėnesius įvertinti reguliavimo efektyvumą ir poveikį degalų kainų skaidrumui bei konkurencijai mažmeninėje rinkoje. Vertinimo rezultatai sudarys pagrindą sprendimui dėl reguliavimo tobulinimo, išplėtimo arba panaikinimo. Dėl 1.2 papunktyje pateikto pasiūlymo pažymėtina, kad aiškinamajame rašte aprašytas santykis su Informacijos apie vartotojams parduodamų naftos produktų kainas teikimo tvarkos aprašo pakeitimais, priimtais 2026 m. balandžio 7 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2026 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 1-71, kadangi tai yra dvi viena kitą papildančios priemonės. Įstatymo projektu siūloma priemonė veikia nepriklausomai nuo kitų trumpalaikių fiskalinių ar kainų reguliavimo iniciatyvų, todėl šių iniciatyvų santykis su Įstatymo projektu aiškinamajame rašte atskirai nėra aprašomas. Dėl 1.3 papunktyje pateikto pasiūlymo pažymėtina, kad prognozės dėl galimo degalų kainų mažėjimo neteikiamos, nes tai būtų spekuliatyvu.
3.2.	2. Siūlytina įvertinti galimybę EĮ projekte numatytą reguliavimą įtvirtinti laikinai, t. y. iki karinio konflikto Artimuosiuose Rytuose pabaigos.	Atsižvelgta iš dalies Įstatymo projektas papildytas <i>ex post</i> vertinimo nuostata, įpareigojančia Energetikos ministeriją, bendradarbiaujant su Lietuvos energetikos agentūra, praėjus vieneriems metams nuo įstatymo taikymo laikotarpio pradžios, per 6 mėnesius įvertinti reguliavimo efektyvumą ir poveikį degalų kainų skaidrumui bei konkurencijai mažmeninėje rinkoje. Vertinimo rezultatai sudarys pagrindą sprendimui dėl reguliavimo tobulinimo, išplėtimo arba panaikinimo.
4. Lietuviškų degalinių sąjungos 2026-04-10 išvada Nr. 26-04/02		

4.1.	Lietuviškų degalinių sąjunga nepitaria Lietuvos Respublikos Energetikos įstatymo NR. IX-884 papildymui 19⁴ straipsniu, nustatančiu degalų kainų keitimo reikalavimus. Mūsų nuomone toks įstatymo papildymas yra skubotas ir pilnai neišanalizuoti galimi neigiami ekonominiai faktoriai degalų pardavėjams. Reikia atkreipti dėmesį į jo įstatymo papildymas vyksta energetinės ir degalų krizės momentu, kada rinkta yra ganėtinai jautri įvairiems tinkamai nepasvertiems ir skubotiems pakeitimams. Keisti degalų kainas degalinėse daugumoje atveju sprendžia ne degalinės savininkai, bet tai priverčia neplanuotai pasikeitusi situacija degalų rinkoje. Ir ta situacija keičiasi kiekvieną dieną, priklausomai nuo didmeninio degalų gamintojo pateiktų paros pardavimo kainų. Pagrindinis degalų tiekėjas ir pardavėjas Lietuvoje AB „Orlen Lietuva“, parduodamų naftos produktų kainą skelbia kiekvieną rytą. Kaina galioja nuo 9.00 val. ryto iki kitos dienos 9.00 val. ryto. Degalinė, faktiškai įsigijusi degalus iš gamintojo po 10.00 val. ir jei tie degalai JAU bus brangesni, ji, degalinė, remiantis nauju įstatymo papildymu, negalės prekiauti tokiais degalais atitinkamai didesne kaina. Variantas arba uždaryti degalinę iki kito ryto 10.00 val., arba parą laiko prekiauti „į minusą“ !!! Tokių panašių atvejų, kada degalų kaina pas gamintoją per parą padidėja 10 - 18 ct./l., buvo jau ne vienas. Labiausiai toks pakeitimas paveiks mažas pavienes degalines ar degalines periferijoje. Ilguoju periodu tokios degalinės gali neatlaikyti susidariusios neigiamos konkurencijos ir palaipsniui jos gali išnykti iš degalų verslo žemėlapių. To pasekoje atokių vietovių gyventojai bus atriboti nuo dar vienos paslaugos - degalų įsigijimo, kaip jau yra atriboti nuo bankomatų, vaistinių ir pašto paslaugų. Bet koks valstybės institucijų nepasvertas, per eilę metų nusistovėjusios tvarkos keitimas, gali sukelti nepataisomas pasekmes degalų pardavimo verslui, nepriklausomai ar tai bus maža viena degalinė, ar pakankamai didelis degalinių tinklas. Lietuviškų degalinių sąjunga tikisi jog LR Energetikos ministerija atsakingai, nuosekliai ir tiksliai išanalizuos savo siūlomus pakeitimus, tinkamai reaguos į verslo išsakytas pastabas ir nuomonę.	Neatsižvelgta Asociacijos pastaboje iškeltas bendro pobūdžio susirūpinimas dėl reguliavimo skubotumo ir galimų neigiamų pasekmių mažoms degalinėms nepagrįstas konkrečiais duomenimis. Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad reikalavimas degalinių operacinei veiklai yra minimalus ir nereikalauja papildomų investicijų ar iš esmės keisti nusistovėjusios veiklos tvarkos. Dėl konkretaus argumento, susijusio su „Orlen Lietuva“ didmeninių kainų skelbimu 9:00 val., pažymėtina, kad 10:00 val. kaip leidžiamo kainų didinimo laikas pasirinktas siekiant suteikti degalinėms pakankamą laiko tarpą reaguoti į rytinius didmeninių kainų pokyčius. Degalinė, gavusi informaciją apie padidėjusią didmeninę kainą 9:00 val., turi valandą iki 10:00 val. atnaujinti mažmeninę kainą. Asociacijos aprašyta situacija, kai degalai įsigijami po 10:00 val. ir tą pačią dieną didmeninė kaina pakyla, yra hipotetinė – esant tokiai situacijai degalinė turės galimybę kainą padidinti kitą dieną 10:00 val. Argumentas dėl galimo mažų degalinių išnykimo nėra pagrįstas – reikalavimas vienodai taikomas tiek dideliems tinklams, tiek pavienėms degalinėms. Priešingai – LEA nuo 2026 m. balandžio 8 d. kasdien interaktyviu įrankiu skelbia informaciją iš visų degalinių apie parduodamų degalų kainas viešai LEA interneto svetainėje. Skelbiamos kiekvienos degalinės tą dieną galiojančios kainos, jų vidurkiai bei mažiausios ir didžiausios kainos; vartotojai gali ieškoti informacijos pagal pasirinktą konkrečią degalinę, savivaldybę ar gyvenvietę. Pažymėtina, kad šis LEA įrankis suteikia daugiau matomumo mažesniems degalinių tinklams ir pavienėms degalinėms regionuose, kurios išsiskiria vartotojams palankesnėmis degalų kainomis.